RUSKI INWALID

N° 199.

WTOREK. 28. Sierpnia 1817 roku.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości zagraniczne: Angliia. Włochy.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

z Peterzburga, 28 Sierpnia.

Rzeczywisty Radca stanu Kawelin, Dyrektor głownego Petagogicznego instytutu, ma zasczyt donieść szanownym swoim rodakom, że przy instytucie takowym zakłada się pensya Szlachecka, w którey młodzież płci męskiey ma brać wychowanie. Pensia takowa ma się rządzić prawidłami oddzielnemi opieraiącemi się na przepisach głownego Petagogicznego instytutu naywyżey potwierdzonych dnia 23 grudnia 1816 roku, opprobowanemi przez zarządzaiącego Ministerstwem oświecenia publicznego Rzeczywistego taynego Radcę i Kawalera Xcia Alexandra Mikołaiewicza Gallicyna. Pensyia ta znayduie się pod bezpośrednią opieką Ministra Oświecenia Publicznego, na utrzymanie oney naięto na lat cztery i urządzono stosownie dóm Radcy nadwornego *Otta*, niedaleko mostu Kalinkina położony z obszernym ogrodem, należącym do niego. Po pierwszem ogłoszeniu liczba pensionerów którzy się iuż zapisali, wynosi do 50; lęcz ponieważ dom w którym się maią miescić iest tak obszerny, iż iescze wygodnie sto uczniów może się pomieścić, a zatem życzący umieszczenia tam swoich dzieci, znaydą iescze niezaięte place do dopełnienia przeznaczoney liczby. — Pensionaci powinni bydz dzieci szlachetnego urodzenia, nikt przed rokiem śiodmym skończonym, i po szesnastu latach wieku przyiętym niebędzie. Uczniowie kwaterę, stół, wszelką odzież i artykuły szkolne maią w pensyis. Dokładny, kurs nauk systematycznie wykładany, da zręczność każdemu z uczniów nabycia nauk iakich się wymaga od uczniów Uniwersytetów i Akademii. Przedmioty nauk wykładaiących się na pensyi takowey, są następuiące: 1. *Prawo Boskie*, — 2. *Logika i Filozofia Moralna*, — 3. *Prawa*, — 4. *Ekonomiia Polityczna*. — 5. *Matematyka*, — 6. *Nauka Militarna*, — 7, *Historyia Naturalna*, — 8. *Fizyka i Chemiia*, — 9. *Ieografiia i Statystyka*, — 10. *Hisptoryia. Literatury: Rossyyskiey, Greckiey, Łacińskiey, Francuzkiey, Niemieckiey, Angielskiey.* 11. *Piękne sztuki: Budownictwo, rysunki Malarskie i Topograficzne, Tańce Fechty, Muzyka i spiewanie.*

Dawanie nauk we wszystkich klassach poruczone będzie professorom instytutu głównego Patagogicznego. Pensionaryusze ulokowani będą w pokoiach iedni z drugiemi stosownie do liczby lat wieku. — W każdym pokoiu będzie osobny dozorca, który spensyonaryuszami nocować będzie. Każdy życzący bydz pomieszczonym w takowey pensyi zapłaci na rok rubli assygnacyynych 1,500 nadto przy weyściu rubli 300 na początkowe uporządzenie. Summa takowa niewyłączaiąc i trzech set rubli opłaty iednoczasowey zalicza się zgóry przy weysciu lub zapisaniu ucznia, a przynaymniey połowa roczney opłaty i 300 rubli iednoczasowych, to iest 1058 rubli maią się zaliczyć z góry i reszta na początku drugiey połowy roku. Kwietacyia s przyiętych pieniędzy będzie wydawaną od Rządu pensyi. Opłata pieniędzy nieinaczey następuie, iak za podaną prózbą według przepisanych prawideł wspolnie z swiadectwami urodzenia, chrztu i szlachectwa ucznia, za którego, się płaci. Swiadectwa będą pisane na papierze nie sztęplowym.

Kurs roczny zwyczaynie się rospoczyna 1 Sierpnia a kończy ostatniego czerwca, w którym to dniu co rok odbywaią się prywatne popisy przed gronem zgromadzonych proffessorów instytutu pedagogicznego, którzy daią zdanie o postępach uczniów w naukach i owiadomościach dostateteczných do przeprowodzenia do wyższych klass. Po skończonych zaszupełnych kursach, we wszystkich klassach odbywaią się popisy publiczne za ktoremi: po wynagrodzeniu uczniów pilnie przykładaiących się medalami, i innemi zasczytnemi znakami wychodzą zupełnie s pensionu ci którzy skończyli nauki, w znaczeniu ucznia uniwerstetu, to znaczenie stosownie do wiadomości nabytych przez ucznia daie mu 12. 11. i dziesiątą klassę w służbie.

— Pełniący służbę przy Nayiaśnieyszey Cesarzowey *Elżbiecie*, Radca Kollegski *Longinow* Naymiłościwiey mianowanym został radcą stanu.

z Somińskiey, Przysiani 15 *Sierpnia.*

Dnia wczorayszego przybyłtu Iego Cesarzewicowska Mść Wielki Xiąże *Michał* i przenocował; dziś zaś rano o godzinie 9 udał się do Iarosławla.

z Mołoli 16 *Sierpnia*: Iego Cesarzewicowska Mość Wielki Xiąże *Michał Pawłowicz* pzybył tu dzisiay o godzinie 4 społudnia, i zatrzymał się w tymże samym domu gdzie roku 1799 Nayiasnieyszy s. p. Cesar *Paweł* I. zaieżdżał w czasie podróży swoiey do Kazania. Wielki Xiąże Imść o 70 wiorst od miasta tutevszego spotkanym został przez cywilnego Gubernatora i Marszałka gubernskiego; tu zaś oczekiwali I. C. M. urzędnicy i obywatele miasta koło domu przeznaczonego na zatrzymanie się Wielkiemu Xięciu po drodze wiodącey do miasta nieprzeliczone zebranie się narodu z niecierpliwością czekało przybycia tak pożądanego i wysokiego gościa, wyglądaiąc go od samego świtania. I. C. M. skoro przybył, natychmiast udał się na popisy batalionu pułku Azowskiego, tu konsystuiącego. Po czem szlachta i obywatele zaprosili I. C. M. na wspaniały obiad, po którym o godzinie 8 udał się w dalszą podróż.

z Tobolska, 20 *Lipca.*

Swietny dzień urodzin Iego Cesarzewicowskiey Mści wielkiego Xięcia *Mikołaia Pawłowicza* oznaczony tu był otwarciem towarzystwa bibliynego. Ofiary złożone w tym powszechnie użytecznym przedmiocie przeszły wszelkie nadzieie, gdyż niezważaiąc na małą tuteyszą ludność na pierwszem posiedzeniu towarzystwa Bibliynego zebrano składki więcey 6,000.—

s Kiachty, I czerwca.

Kwietnia 26 i Maia 16 były niesłychane burze, mianowicie pózniseyza była przeraząiąca, Wiatry i wichry były tak silne, iż drzewa scięte ale iescze nie otrzebione z gałęzi wynosiły z lasów i roznosiły po polach podnoszac nakształt kartki papierowey. Kurż i piasek podniesiony takowemi wichrami w górę, uformował gęste i nieprzezroczyste obłoki, które zas aniaiąc zupełnie światło, niepozwalały widzieć przerazliwych błyskawic; lecz huk grzmotów i piorunów tem był okropnieyszy. Burza ta trwała więcey czterech godzin.—

Królestwo Polskie.

z Warszawy.

Dyrekcyia Jeneralna Loteryy Kraiowych Królestwa Polskiego.

W dalszym ciągu obwieszczenia o odbywaiącém się ciągnieniu Loteryi na Maiętność *Tyszowce* w dniu 14 b. m. do Gazet podanego, uwiadamia niniey szém, iż w dniu dzisieyszym zrana i po południu 2,000 Numerów odciągnięto, z ktorych niżey wyrażone wygrały, iako to: Nra 45,281 — 3,760 —

34,721 — 66,592 — 81,810 — 12,557 — 14,353 — 15,897 — 49,288 — 9,779 — 75,694 — 43,670 — 83,377 — 66,328 — 44,636 — 62,331 — 66,068 — 44,343 — 4,553 — 78,312 — 31,711 — 31,222 — 72,178 — 28,63 — 14,438 — po 5 cz zł. Nra 27,86 — 37,209 po 10 cz. zł. a Ner 38,959 20 cz. zł.

Dalsze ciągnienie ninieyszęy Loteryi, dla przypadaiącego w dniu iutrzeyszym święta do dnia 18 b. m. na godzinę 9tą rano odłożone zostało.

w *Warszawie* 16 Mca Sierpnia 1817.

Kochanowski

Straszak S. J. D.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

ANGLIIA.

z Londynu, 15 Sierpnia.

Gazeta nasza Kuryer pomiesciła przed kilku dniami następuiący artykuł: „Politycy naszego czasu do tego stopnia doskonałości czyli reczey podeyrzenia przyszli, iż teraz byleby ieden z Monarchow spzymierzonych i kilka osob znakomitych gdzie się udali razem, choć by to i do wód mineralnych, iuż się dorozumiewaią iakichśiś ważnych układow-„ Tak właśnie teraz kiedy Król Pruski i dway albo trzey cudzoziemscy ministrowie zatrzymali się przez czas nieiaki w Karlsbadzie *Morning Chronicle* niemoże poiąć, ani chce nawet wierzyć, aby osoby tak wysokie trafem się ziechały, bez wszelkiego uprzedniego w tey mierze naradzenia się. Czuyny ten polityk tem bardziey iest niespokoyny iż iak uważa Angliia tam niema swego reprezentanta.“

„Ułożywszy sobie takim sposobem iak on nazywa, nową lożę Monarchów w Karlsbadzie.“ przezorny nasz polityk poważnie się zapytuie: „Ocóż tam idzie czy to Turków maią wypędzić z Europy? czy się naradzać o utrzymaniu powagi Hiszpańskiey w Ameryce południowey? „Są to zapytania, które niemogą mieć odpowiedzi.

„My nieudaiemy się za należących do sekretów takowey loży Panuiących; lecz zawsze przekonani iesteśmy, iż gdyby nawet istniała podobna loża, zapewna przedmiotem iey zgromadzenia niemoże bydz zamieszanie spokoyności na swiecie, ale onego pewnieysze utwierdzenie. Co się zaś tycze obawy wyrażoney w *Morning Chronicle* iakoby Monarchowie składaiący tylekroć wspomnioną lożę, kieruią interessa Ewropy tylko na swóy bezpośredni pożytek bez względu na widoczną szkodę Anglii, w tey mierze i *Morning Chronicle* i wszyscy iemu podobni politycy mogą się śmiało spuścić na Rząd Angielski który w żadnym czasie i mieyscu nie uchybi naypilnieyszey uwagi i niezaniedba interessu Anglii, zwłascza gdyby się ten stał przedmiotem dyplomatycznych narad mocarstw ościennych.“

— Rząd nasz przedsięwziął utrzymywać na morzu pewną liczbę statków uzbroionych dla zasłonienia handlu Wielkiey Brytanii od rozboyników morza południowego, i zachowania naszych statków od niebespieczeństw i zguby, iakiey częstokroć staią się ofiarą statki innych narodów. Statki ościenne przeznaczone na ten przedmiot, maią bydz wkrótce uzbroione i natychmiast wysłane. Rozumieią, iż naypierwszym ich będzie przeznaczeniem podróż do *Rio-dela-Plata.*

— S Sztambułu donoszą, iż pogłoska powstania w Egipcie przeciwko Mahmetowi Ali Baszy dotąd się niepotwierdza, a przeto rozumieią iż była fałszywą.

WŁOCHY.

z Rzymu, 2 Sierpnia.

Konkordat między Iego Swiętobliwością Piusem VII. i I. K. M. Ludwikiem XVIII, Królem Francyi i Nawarry.

W Imie Nayswiętszey i Nierozdzielney Tróycy.

Iego Swiętobliwość Kapłan naywyższy Pius VII i Król Im ć chrześciiański, ożywieni gorącem żądaniem przekrócenia klęsk, które od tak wielu lat trapiły kościoł Francuzki, i przywrócenia religii iey dawney w tem Królestwie swienośći; a zwłascza kiedy od sczęsliwey epoki powrótu na tron swych przodków następcy swiętego Ludwika, sprawy kościoła z większą łatwośćią mogą bydz ułożone, przedsięwzięli zawarć w tym celu uroczysty konkordat, zachowuiąc sobie wspólne dązenie do przyczynienia się do wzrostu pożytków Religii katolickiey. W takim więc przedmiocie Iego Swiętobliwość mianował pełnomocnikiem swoim Kardynała Herkulesa *Gonzalwi* swoiego sekretarza stanu, a I. K. M. Król Chrzesciiański Hrabiego Ludwika-Iana-Kazimierza de *Blacas*, margrabiego Ulpskiego i Rolanskiego, Para Francyi, Wielkiego mistrza Garderoby, i posła swoiego nad-

zwyczaynego przy stolicy Apostolskiey; Ktorzy po wzaiemnem przeyrzeniu pełnomocniczych swoich wierzytelnych listow i przekonaniu się o ich rzeczywistości i autentyczności zgodzili się na następuiące artykuły:

Artykuł 1. Konkordat zawarty między Papieżem Leonem X. i Franciszkiem I. Królem Francuzkim iest przywrócony.

Art. 2. Wskutek Artykułu poprzedzaiącego, konkordat w dniu 15 Lipca 1801 roku zawarty traci swoie znaczenie.

Art. 3. Artykuły mianuiące się organicznemi, ktore były ułożone bez wiedzy Iego świętobliwości i ogłoszone kwietnia 8, r. 1802 bez iego także zezwolenia, są razem s pomienionym Konkordatem roku 1801, ze wszystkiem tem co się sprzeciwia nauce prawom kościoła skassowane.

Art. 4. Kościoły które bulla Papiezka poddatą 29 Listopada roku 1801 zniosła, powracaią się aż do takiey liczby, iaka uznaną będzie za wspólną zgodą za naypotrzebnieyszą ku pożytkowi Religii.

Art. 5. Wszystkie Metropolitalne i Biskupie kościoły, ustanowione przez bullę pomienioną 29 Listopada 1801 roku zachowuią się, wspólnie z ich tytularyuszami rzeczywistemi.

Art. 6. Przepisy poprzedzaiącego Artykukułu tyczące się utrzymania Tytularyuszów rzeczywistych w ich stolicach Arcybiskupich istnieiących teraz we Francyi. nie maiąsię sprzeciwiać niektórym wyłączeniom prywatnym opieraiącym się na przyczynach wielkiey wagi i sprawiedliwych, i niebędą na przeszkodzie aby tytularyusze rzeczywiści niebyli zgoła przenaszani do innych katedr.

Art. 7. Dyecezyie Kościołów iuż istnieiących, iako też i tych, ktore maią się iescze ustanowić zauprzednią zgodą biskupów rzeczywistych i wikaryuszów katedr wakuiących maią bydz zawarte w granicach, które będą uważane za naydogodnieysze do administracyi.

Art. 8. Ustanowiony bedzie iak tylko można nayprędzey fundusz oparty na dobrach i dochodach państwa w celu opatrzenia w sposobność utrzymania kościołów iuż istnieiących, iak równie i tych, które ustanowione będą. Tym czasem parochom tych kościołow wyznaczone będą pewne pensyie do stateczne do ulepszenia ich bytu. Podobnież obmyslą się srodki do utrzymania kapituł, parafii i seminaryów, ktore są dotąd i które naprzyszłość ustanowione zostaną.

Art: 9. Iego Swiętobliwość i J. K. M. Król chrześciiański dokładnie wiedzą o wszystkich klęskach ugniataiących kościoł Francuzki; podobnież wiedzą iak powiększenie liczby kosciołów iest potrzebne dla dobra religii; i tak Iego Swiętobliwość niezwłócznie przystąpi do ogłoszenia bulli tyczącey się nowego ustanowienia kościołów, i nowego opisania dyecezyi, iakośmy o tem mówili wyżey.

Art: 10. Król Imść Chrześciański chcąc dadz nowy dowod swoiey gorliwości o dobro religii, użyie zgodnie z Iego świętobliwością wszelkich środków zależących od iego, do przekrócenia co nayrychley nieporządku i przeszkod sprzeciwiaiących się dobru religii i wykonaniu praw kościelnych.

Art: 11. Grunta dawnych opactw, nienależących do żadney dyecezyi będą wcielone do tych dyecezyi, które ie obeymą według nowego rozgraniczenia.

Art: 12. Przywrócenie konkordatu zachowywanego we Francyi aż do roku 1789 (wyrażone w Artykule 1. ninieyszego postanowienia) nieciągnie za sobą przywrócenia dawnych apactw, prioriatów i innych beneficiów które miały mieysce w owych czasach. Podobnież beneficia maiące się ustanowić na przyszłość, będą ulegać przepisom ninieyszego konkordatu.

Art: 13. Potwierdzenia ninieyszey ugody wzaiemnie będą przesłane w przeciągu iednego miesiąca, albo i prędzey ieżeli można.

Art: 14. Po wzaiemnem przeyrzeniu takowego ustanowienia, Iego swiętobliwość potwierdzi one przez bullę. Po czem wkrotce Oyciec swięty wyda drugą bullę w celu naznaczenia opisow dyecezyi.

Za tem pełnomocnicy podpisali takową wzaiemną ugodę przywyciśnieniu pieczęci ich herbów.

Działo się w *Rzymze* czerwca 11 1817.
Herkules Kardynał Gonzalvi.

Blacas d'Ulps.

---

w Peterzburgu
w Drukarni woienney Głównego sztabu IEGO CESARSKIEY MSCI.